

Het dossier-Leerzorg komt in een nieuwe fase. We informeerden u eerder dat de onderwijsminister de gesprekken over leerzorg zou hernemen na de cao-besprekingen. Dat is gebeurd. Hierna brengen we het verhaal van de besprekingen en de stand van zaken van dit belangrijk dossier

Leerzorg: onze zorg

Het regeerakkoord stelt duidelijk: *“We bouwen verder aan een kwaliteitsvol en modern buitengewoon onderwijs. Alle kinderen die het gewoon onderwijs aankunnen, moeten - net als in het gewoon onderwijs - ook daar kunnen rekenen op voldoende en kosteloze zorg. Om dit aanbod structureel te verbeteren, is er een decreet-Leerzorg nodig dat geleidelijk geïmplementeerd wordt op basis van een breed maatschappelijk draagvlak, ook in het onderwijs.”*

De beleidsnota-Onderwijs 2009-2014 gaat daar verder op in: *“Op basis van het voorontwerp van decreet betreffende leerzorg van 19 november 2008 en het betreffende Vlor-advies wil ik het overleg met alle betrokkenen hervatten om het concept te verbeteren en het draagvlak te vergroten. Nadien wil ik met de onderwijsactoren een implementatieplan vastleggen en de geleidelijke uitvoering van het decreet aanvatten. Ik zal hierbij bijzondere aandacht hebben voor de leerlingen met autisme.”*

Het verder opnemen van het dossier-Leerzorg kent tijdens deze legislatuur een andere context dan tijdens de legislatuur van Frank Vandembroucke. Vooreerst is er quasi geen budgettaire ruimte. Daarnaast is er het VN-verdrag van 13 december 2006, dat België in 2009 ratificeerde. Het VN-verdrag hanteert niet langer een medische kijk op ‘handicap’, maar definieert dat begrip vanuit een sociaal model dat de maatschappij als een belemmering ziet in het actief participeren van personen met een handicap.

Op zoek naar een draagvlak

Zowel in het regeerakkoord als in de beleidsnota werd het belang van een draagvlak aangehaald. Van september 2010 tot maart 2011 werd vergaderd in resonantiegroepen waarin de koepels, het GO! en de vakbonden vertegenwoordigd waren. Vijf thema’s werden besproken.

- De gefaseerde aanpak van de besprekingen en de globale technische uitwerking.
- Het VN-verdrag en de implicaties voor het onderwijsbeleid en de onderwijspraktijk.
- Autismspectrumstoornissen (ASS) en de omkadering.

- Planning van het aanbod buitengewoon onderwijs.
- De competentieontwikkeling en professionalisering.

Er waren ten minste twee vergaderingen per thema. Daardoor was een terugkoppeling mogelijk. Midden maart werd een balans van de resonantiegroepen opgesteld en aan de organisaties bezorgd. Op 7 april werden de reacties van de organisaties opnieuw besproken. De koepels, het GO! en de vakorganisaties geven in de synthesesetext aan met welke aspecten ze al dan niet akkoord gaan en onder welke voorwaarden. Na het opstellen van de balans is de Vlaamse regering weer aan zet. Zij zal een principiële beslissing moeten nemen over de toekomst van het dossier-Leerzorg.

De kaart van het kind

Het COV volgde het dossier al van bij de start (in 2005) van nabij op. Het COV, als belangrijk stakeholder in het dossier-Leerzorg, is steeds bereid geweest om actief te participeren aan de debatten. Op basis van gefundeerde voorstellen trachten we de discussie te voeden en medestanders voor onze standpunten te vinden. In de resonantiegroepen waren de COC en het COV actief betrokken. We trekken steeds de kaart van de kinderen: elk kind moet toegang krijgen tot kwaliteitsvol onderwijs, gewoon onderwijs waar het kan, buitengewoon onderwijs waar het moet. Het onderwijspersoneel wordt daarbij niet vergeten. Om de doelstelling die hiervoor werd verwoord, te verwezenlijken, moet gezorgd worden voor kwaliteitsvolle arbeidsomstandigheden van het onderwijspersoneel. Een ingrijpende onderwijsvernieuwing kan enkel worden doorgevoerd als daarvoor bij de schoolteams een breed draagvlak te vinden is. Alleszins moet de overheid de noodzakelijke financiële middelen ter beschikking stellen.

Terugkoppeling resonantiegroepen

In de zoektocht naar een breed draagvlak haalden de stakeholders tijdens de besprekingen in

de resonantiegroepen accenten aan die zij belangrijk vinden in het dossier-Leerzorg. De COC en het COV deden ook hun inbreng.

Er is steun voor een voorzichtige en behoudzame aanpak van het dossier, maar het formele besluitvormingsproces op basis van een voorontwerp van decreet kan pas starten als er voor de inhoud voldoende draagvlak is. Het creëren van meer draagvlak bij de ene partner kan het draagvlak bij een andere partner verminderen. Een algemeen akkoord is pas mogelijk als de samenhang van de verschillende elementen in het dossier kan beoordeeld worden.

Hierna vermelden we belangrijke bekommernissen en aandachtspunten voor het COV:

- De **budgettaire implicaties** van het leerzorgkader zijn nog steeds niet duidelijk. Het gewoon onderwijs moet de nodige middelen bezitten om kwaliteitsvolle leertrajecten te garanderen voor kinderen met specifieke noden én de andere leerlingen in dezelfde setting. Een stevige basisfinanciering voor de scholen van het gewoon basisonderwijs en het secundair onderwijs moet een basiszorg voor alle leerlingen toelaten en moet waarborgen dat elke school in staat is om het onderwijs op leerzorgniveaus I en II goed te organiseren.

- De arbeidsvoorwaarden voor GON-leerkrachten en de administratieve ondersteuning voor de dienstverlening van de GON-scholen zijn dringend aan verbetering toe. De overheid heeft zich in het kader van de besprekingen van cao IX geëngageerd om de globale problemen uiterlijk eind 2011 in kaart te brengen en samen met de sociale partners een oplossing uit te werken tegen 31 december 2012. De personeelsaspecten van het **GON en het ION** moeten daarbij worden meegenomen.

- Een **volledig juridisch advies** over de effecten van het VN-verdrag is nodig alvorens een uitspraak kan gedaan worden over de volledige impact op de Vlaamse onderwijsvergeving.

- De overheden die het VN-verdrag geratificeerd hebben, moeten instaan voor de **noodzakelijke ondersteuning**. Als de overheid in haar ondersteuning achterwege blijft om de effectieve deelname te faciliteren, dan is dat een reden tot weigering.

■ De implementatie van het VN-verdrag vraagt bijkomende investeringen van de overheid. Leerzorg vereist **ingrijpende aanpassingen van het materiaal en van de schoolinfrastructuur**.

■ Er moeten garanties zijn voor een **goede algemene en wetenschappelijke opvolging en evaluatie** van de effecten van leezorg op het vlak van de inschaling, de protocollering en de uitrol van de implementatie.

■ Er moet aandacht zijn voor ontwikkelingen in de **belendende beleidsdossiers** zoals de scholengemeenschappen, de hervorming van het secundair onderwijs, de leerlingenbegeleiding,... Sluipbeleidsvoering moet vermeden worden.

■ Er is nood aan een snelle aanpak van de problematiek **'ASS'** als een oplossing in een globaal dossier te ver in de tijd zou liggen. Het debat over leezorg mag geen hypotheek zijn op het zoeken naar een antwoord op de noden van ASS-leerlingen.

■ Een zinvolle **planificatie van het buitengewoon onderwijs** is pas mogelijk op basis van een inventarisatie van de regionale onderwijsbehoeften en dit gerelateerd aan een grondige analyse van het bestaande aanbod.

■ In de discussies over leezorg is het **draagvlak van de leraren** een zeer cruciaal punt. De draagkracht van het schoolteam moet voldoende hoog zijn om te kunnen omgaan met de toenemende diversiteit van leerlingen. De draagkracht van een team is niet de som van de draagkracht van de individuele personeelsleden. Dat wil zeggen dat ook de individuele draagkracht hoog genoeg moet zijn. Het is belangrijk dat de overheid inspanningen levert om de draagkracht te optimaliseren. Het gaat niet alleen over competentieontwikkeling maar ook over financiële middelen, omkadering en ondersteuning van personeelsleden om te voorkomen dat ze vroegtijdig het onderwijs verlaten.

■ De toenemende complexiteit zal de **noodzaak tot overleg** nog doen toenemen (overleg tussen alle actoren die betrokken zijn bij de opvolging van de leerlingen met specifieke behoeften zoals CLB, ouders, MPI, revalidatiecentra, externe therapeuten,...). De voorziene overlegtijd in de opdracht van het personeel van het gewoon onderwijs is onvoldoende en moet in de schoolorganisatie structureel worden ingebed.

■ **Competentieontwikkeling** uitsluitend op basis van de middelen van prioritaire nascholing is onvoldoende. Leerzorg vraagt van het onder-

wijspersoneel, naast reeds verworven competenties, heel wat nieuwe competenties. Om daaraan tegemoet te komen, moeten professionaliseringstrajecten voor het onderwijspersoneel van het gewoon en het buitengewoon onderwijs, de CLB's en de pedagogische begeleiding uitgewerkt worden.

Geen draagvlak

Het COV wil meewerken om het beste onderwijs voor elk kind te realiseren, maar houdt daarvoor ook nauwlettend de consequenties daarvan op de werkomstandigheden van de onderwijspersoneelsleden in de gaten. Zij moeten immers dat kwaliteitsvol onderwijs verzekeren. Dat kan enkel mits zij voldoende draagkracht hebben om in te spelen op de veranderende onderwijssituatie. Daaraan is nog steeds niet voldaan. We kunnen dus niet anders dan bevestigen dat het noodzakelijke en nodige draagvlak in het basisonderwijs (nog) niet aanwezig is. Zonder dat draagvlak kan de regering haar leezorgplannen niet uitvoeren.

Romain Maes
algemeen secretaris